

ÇOCUK KÜTÜPHANELERİ İÇİN ZAFERİN 3D HALİ: OKUL ÖNCESİ ÇOCUKLAR İÇİN MALAZGİRT SAVAŞI EFSANESİ POP-UP KİTAP TASARIMI*

3D VERSION OF VICTORY FOR CHILDREN'S LIBRARIES: THE LEGEND OF THE BATTLE OF MALAZGİRT POP-UP BOOK DESIGN FOR PRESCHOOLERS*

Sara AYIRBARZ

Çocuk Gelişimci

Mutlu Bilginler Akademisi Kreşi ve Gündüz Bakım Evi

saraayirbarz553@gmail.com

Orcid No: 0009-0002-4489-9276

Alperen AVCI

Öğr. Gör.

Muş Alparslan Üniversitesi

alperen.avci@alparslan.edu.tr

Orcid No: 0000-0003-2395-9495

Geliş Tarihi/Received:

01/10/2024

Kabul Tarihi/Accepted:

01/11/2025

e-Yayın/e-Printed:

31/12/2025

Özgün Araştırma Makalesi/ Original Research

Kaynakça Bilgisi: Ayırbarz, S. ve Avcı, A. (2025). Çocuk kütüphaneleri için zaferin 3D hali: Okul öncesi çocuklar için malazgirt savaşı efsanesi pop-up kitap tasarımı. *İnformal Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 166-194.

Citation Information: Ayırbarz, S. and Avcı, A. (2025). 3D version of victory for children's libraries: the legend of the battle of malazgirt pop-up book design for preschoolers. *Journal of Research in Informal Environments*, 10(2), 166-194.

* Bu çalışma, 1919B012314220 numarası ile 2023/2 2209-A TÜBİTAK Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri destek programı kapsamında desteklenmiştir.

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, çocuk kütüphanelerinde kullanılmak üzere geliştirilen Zaferin 3D Hali: Malazgirt Savaşı Efsanesi adlı pop-up kitabın tasarım, değerlendirme ve uygulama sürecini incelemektir. Araştırma, tasarım temelli araştırma yaklaşımına göre yürütülmüş; süreç prototipin hazırlanması, uzman görüşleriyle revize edilmesi ve nihai kitabın çocuklarla uygulanması olmak üzere üç aşamadan oluşmuştur. Çalışma grubunu, tasarım aşamasında yer alan altı alan uzmanı (okul öncesi eğitim, tarih, tasarım, çocuk edebiyatı) ve uygulamaya katılan 10 çocuk (5 kız, 5 erkek; 5 yaş) oluşturmuştur. Veriler, değerlendirme formu, çiz-anlat formları ve odak grup görüşmeleri yoluyla toplanmış; nitel ve nicel içerik analizleri ile çözümlenmiştir.

Bulgular, geliştirilen kitabın çocukların dikkatini çektiğini ve sembolik anlam kurmalarını desteklediğini göstermektedir. Çocukların çizimlerinde Sultan Alparslan, Malazgirt Kalesi, zafer sahnesi ve Anadolu'nun kapısı gibi temalara sıkça yer verilmiştir. Bu durum, kitabın tarihsel içerikleri görsel ve duygusal düzeyde anlamlandırmayı kolaylaştırdığını göstermektedir. Pop-up kitap, çocukların tarihî olaylara ilgisini artıran, öğrenmeye yönelik motivasyonu güçlendiren ve görsel farkındalığı destekleyen yenilikçi bir materyal olarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk kütüphanesi, pop-up, kitap, malazgirt, Sultan Alparslan

ABSTRACT

This study aims to examine the design, evaluation, and implementation process of a pop-up book titled The 3D Victory: The Legend of the Battle of Manzikert, developed for use in children's libraries. The research was conducted using a design-based research approach and consisted of three stages: prototype development, expert-based revision, and implementation with preschool children. The study group included eight experts in early childhood education, history, design, and children's literature, and ten children (five girls and five boys, aged 5). Data were collected through a rating form, draw-and-tell forms, and focus-group interviews, and analyzed using qualitative content analysis.

Findings indicated that the pop-up book captured children's attention and enhanced their symbolic understanding and story-comprehension skills. Children's drawings frequently featured Sultan Alparslan, the Manzikert Castle, the Gate of Anatolia, and victory scenes, demonstrating their ability to visually represent historical content. The book increased motivation, curiosity, and engagement with history-related themes. The results highlight that pop-up books are innovative, child-friendly, and pedagogically meaningful tools that support visual learning and narrative comprehension. The study contributes to creative material design by integrating cultural and historical content into early childhood learning environments.

Keywords: Children's library, pop-up, book, manzikert Sultan Alparslan

GİRİŞ

Kütüphaneler, çocukların hayal gücünü zenginleştiren ve bilgiye erişimini sağlayan vazgeçilmez kaynaklardır. Çocuk kütüphaneleri, renkli ve eğlenceli bir ortamda, onların yaşlarına uygun kitaplar ve etkinlikler sunarak okuma sevgisini pekiştirmektedir. Çocuk kütüphanesi, McColvin'e (1963) göre, çocukların ödünç kitap alarak dışarıda okuma yapabildikleri, boş zamanlarını verimli geçirebildikleri, ödev ve projelerini araştırabildikleri, hikâye saatleri, tiyatro gösterimleri, konferanslar ve tartışmalara katılabildikleri bir mekandır. Polat'ın (2019) tanımına göre ise, kütüphane, çocukların duyuşsal, zihinsel ve sosyal gelişimlerine katkı sağlamak amacıyla onların okuma, anlama ve yorumlama yeteneklerini geliştiren ve bu becerileri günlük hayatlarında uygulamalarına yardımcı olan toplumsal kurumlardır. Bu kurumlar, her türlü bilgi kaynağı ile eğitsel ve kültürel hizmetler sunmaktadır.

Bu bağlamda çocuk kütüphaneleri, çocukların kitaplara ulaşımını ve toplumla etkileşimini temsil eden birincil merkezler olarak adlandırılabilir. Odabaş ve Akkaya'ya (2018) göre, geleneksel kütüphanecilik hizmetlerine ek olarak, bugün çocuk kütüphaneleri, çocuklara daha fazla hitap etmek için mekân, materyal ve etkinlik çeşitliliği sunmaktadır. Materyal ve etkinliklerinin geniş bir yelpazede sunulmasıyla, çocuk kütüphaneleri, çocuklara okumanın keyfini yaşama ve bilgi keşfine heyecan katma, aynı zamanda hayal güçlerini geliştirme fırsatı sunmaktadır (IFLA, 2007). Çocuk kütüphanelerinin amacı, IFLA'ya (2018) göre, farklı ortamlardaki bilgi kaynaklarını ve hizmetleri kullanarak her yaş ve yetenekteki çocukların eğitim, bilgi ve kişisel gelişim ihtiyaçlarını karşılamaktır. Küçükcan'a (2015) göre, çocuk kütüphanelerinin işlevi, çocukların okuma deneyimlerini genişleterek okuma alışkanlıkları kazanmalarını sağlamak, keşfetmeyi ve bilgiyi kullanmayı öğretmek ve araştırma becerilerini geliştirmektir. Çocuk kütüphaneleri, eşitlikçi, tarafsız ve demokratik bir yapıya sahip olmanın yanı sıra dijital çağın getirdiği avantajları da kullanarak çocuklara hizmet sunar ve sanatsal ile bilimsel ürünlere erişim imkanı sağlar (Koç ve Çakmaklı, 2018). Özellikle okul öncesi dönemde, çocuklara sunulan zengin uyarıcı çevre, hayal gücünü ve merak duygusunu geliştirmede önemli bir rol oynar (Gönen vd., 2015). Çocuk Kütüphaneleri Çalıştay (2017) raporu, çocuk kütüphanelerinde bulunması gereken kitapları ayrıntılı bir şekilde belirtmektedir. Bu kitaplar arasında ABC kitapları, duyu kitapları, banyo kitapları, oyuncak kitaplar, resimli öykü kitapları, masallar, öyküler, biyografiler, bilim ve fen kaynakları, ansiklopediler, sözlükler, romanlar, tiyatro eserleri, çizgi romanlar, şiir ve bilmece kitapları bulunmaktadır (Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, 2017). Simbolon ve Fitriyani (2021) tarafından yapılan bir araştırmaya göre, paragraflar halinde sunulan kitap formatındaki öğrenme materyalleri çocukların okuma alışkanlıklarını olumsuz yönde etkileyebilirken ayrıca metinle uyumsuz veya aşırı baskın biçimde tasarlanmış görsellerin (ör. aşırı renkli veya kabartmalı resimler) çocuklarda öğrenmeye yönelik isteksizliği artırabileceğini belirtmiştir. Bu sebeple, Tuncer'in (1998) belirttiği gibi, kütüphane koleksiyonlarının ve materyallerin çeşitlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Çocukların ilgisini çekmek ve onları okumaya teşvik etmek için yenilikçi araçlar kullanmak, uygun şekilde tasarlandığında etkili olabilmektedir (Bus, Takacs ve Kegel, 2015; Clark ve Rumbold, 2006; Marsh vd., 2017). Bu bağlamda, pop-up kitapları gibi interaktif ve ilgi çekici materyaller, çocukların okuma deneyimini zenginleştirirken aynı zamanda öğrenme sürecini daha keyifli hale getirebilir.

Pop-up kitaplar, üç boyutlu veya kabartmalı görseller sergileyen, katlanabilir yapıda interaktif kitaplar olarak tanımlanmaktadır. Bu kitaplar, sayfaları açıldığında kesilmiş ve katlanmış

kağıtlar aracılığıyla ortaya çıkan, etkileşimli üç boyutlu görüntüler sunarlar (Febrianto vd., 2014). Bu tür kitaplar, içerdikleri hareketli parçalar veya üç boyutlu öğeler ile okuyucuya görsel ve dokunsal bir deneyim sağlamakta, kâğıdın katlanması, yuvarlanması veya şekil verilmesi yoluyla hareket ve etkileşim olanakları sunar (Bluemel ve Taylor, 2012; Mustofa ve Syafi'ah, 2018; Sholikhah, 2017). Ayrıca, pop-up kitaplar, açıldıklarında içindeki yapıların üç boyutlu bir görünüm kazanması ve bu yolla gerçekçi bir izlenim vermesi özellikleriyle dikkat çeker (Keguruan vd., 2016; Mustika, 2020). Küçük yaş grupları için özellikle çekici olan bu kitaplar, gölgelendirme ve renk kullanımlarıyla da görsel bir zenginlik sunar (Conrado, 2014). Pop-up kitaplar, Dzuanda (2011) tarafından, sayfa döndürüldüğünde aktif hale gelen ve hikâyenin daha dinamik bir biçimde görselleştirilmesine olanak tanıyan, hareketli ve üç boyutlu öğeler içeren interaktif yayınlar olarak tanımlanmıştır. Widowati (2013) ise, bu kitapların, sayfa açıldığında veya ilgili mekanizmalar harekete geçirildiğinde, nesnelerin orijinal biçimlerini taklit ederek görsel bir kinetik etki yaratma kapasitesine vurgu yaparlar. Setyawan vd. (2013) ise pop-up kitapların, sayfa aralarından çıkan sürpriz unsurlarla zenginleştirilmiş olduğunu ve bu unsurların okuyucuya hem estetik bir zevk sunduğunu hem de eğitsel bir etki yarattığını belirtmektedir. Bu mekanizmalar, kitabın hem görsel hem de işitsel unsurlarıyla senkronize olarak çalışarak, öykü anlatımını zenginleştiren bir etkileşim sunar. Pop-up kitaplar, her bir sayfanın açılışıyla ortaya çıkan sürprizler aracılığıyla, okuyucuların sayfalar arasında geçiş yapma merakını tetikler ve keşfetme hissini güçlendirir (Khoirotun vd., 2014). Dewanti vd. (2018) bu tür medyanın, çekici görsel unsurlar kullanarak yaratıcılığı teşvik etme ve anlamlandırma sürecini kolaylaştırma potansiyeline işaret etmektedirler; ayrıca pop-up kitapların, okuma isteğini artırdığını belirtmişlerdir. Dato ve Radmilovic (2010) tarafından yapılan çalışmalar, bu interaktif kitapların, çocukların hayal gücünü artırarak standart okuma deneyimlerini zenginleştirdiğini doğrulamaktadır. Permana ve Sari (2018) ise, pop-up kullanımının öğrencileri daha aktif hale getirebileceğini ve okuma ortamını daha keyifli bir hale dönüştürebileceğini vurgulamaktadır. Nurhanifah vd. (2020) tarafından yapılan araştırmalara göre, açılır kitapların benzersiz görselleştirme teknikleri, öğrencileri öğrenmeye yönlendirebilir, bilişsel yeteneklerini geliştirebilir ve öğrenilen materyali hatırlamayı kolaylaştırabilir.

Dzuanda (2011) ile Bluemel ve Taylor (2012) pop-up kitapların çocuklar ve gençler üzerindeki etkilerine dair görüşlerini sunmuşlardır. Pop-up kitaplar, çocuklara kitaplara saygı duyma ve değer verme becerilerini geliştirme fırsatı sunar. Bu interaktif kitaplar, aynı zamanda ebeveynler ile çocuklar arasında daha yakın bir iletişim kurulmasını sağlayarak ortak

etkinliklerde bulunmalarına olanak tanır. Böylece, hem ebeveynler hem de çocuklar, hikayenin tadını çıkararak etkileşim içinde olabilirler. Ayrıca, bu tür kitaplar çocukların yaratıcılığını ve hayal gücünü teşvik ederken, erken çocukluk dönemindeki öğrencilere gerçek yaşam durumları ile bu durumları temsil eden semboller arasında bağlantılar kurma becerisi kazandırır. Pop-up kitaplar, erken çocukluk döneminde çocukların dikkatini çekme, hikâye kavrama ve sembolik düşünme becerilerini destekleme açısından etkili öğrenme materyalleri olarak değerlendirilmektedir. Literatürde, pop-up kitapların çocukların okuma ilgisini artırdığı (Fadzilah vd., 2019; Yusuf vd., 2023), sözcük dağarcığını geliştirdiği (Khoiriyah ve Sari, 2018; ; Hafifah vd., 2023), ve öğrenme sürecini görsel yönden zenginleştirdiği (Ruiz vd., 2015) çok sayıda araştırmayla ortaya konmuştur. Türkiye’de de son yıllarda okul öncesi dönemde pop-up kitapların çocukların gelişimine etkisini inceleyen çalışmalar artmaktadır (Büyükköse, 2019; Arifoğlu ve Baş, 2023). Ancak mevcut araştırmalar çoğunlukla sınıf içi öğretim ortamlarında yürütülmekte, çocuk kütüphanelerinde pop-up kitapların pedagojik işlevi üzerine yapılan çalışmalar oldukça sınırlı kalmaktadır.

Bu durum, pop-up kitapların çocuk kütüphanelerinde hem eğitimsel hem de kültürel bir araç olarak nasıl konumlandırılabilirliğine yönelik alanyazında önemli bir boşluk bulunduğunu göstermektedir. Özellikle okul öncesi dönemde, çocukların tarihî ve kültürel kimlik gelişimini destekleyecek materyal tasarımlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda, pop-up kitapların çocuk kütüphanelerinde millî ve kültürel değerleri yansıtan yaratıcı öğrenme araçları olarak geliştirilmesi önemli görülmektedir.

Bu araştırma, söz konusu boşluğu gidermeyi amaçlamakta ve çocuk kütüphanelerinde kullanılabilecek bir pop-up kitap tasarımı geliştirerek bu kitapların tasarım ölçütlerini, pedagojik işlevlerini ve kültürel temsillerini incelemektedir. Çünkü, Sukmawati’nin (2021) araştırmasına göre, pop-up kitaplar vatandaşlık bilgisi öğretiminde de kullanıldığında, öğrenme sürecini zenginleştirici ve etkileşimli hale getirerek bu alandaki öğrenme çıktılarını iyileştirebilir. Bu tür uygulamalar, öğrencilerin konuları daha derinlemesine anlamalarına ve aktif öğrenme süreçlerine katılmalarına olanak tanır, böylece teorik bilgileri somutlaştırarak öğrenim deneyimlerini daha anlamlı kılar. Çocuk kütüphaneleri ve pop-up kitaplar hakkında bilgiler ışığında Türkiye’de çocuk kütüphanelerinin önemli bir işlevi, millî ve kültürel değerlerin erken yaşlardaki çocuklara aktarılmasını sağlamaktır. Çocuk kütüphanelerinin görevleri arasında, Türklüğe ve medeniyete hizmet eden büyükleri anma ve tanıtma programlarının yanı sıra millî bayramlar ile önemli gün ve haftalara ilişkin etkinliklerin düzenlenmesi gibi önemli faaliyetler bulunmaktadır (Halk ve Çocuk Kütüphaneleri

Yönetmeliği, 1982). Bu bağlamda çalışmada, Malazgirt Savaşı ve Sultan Alparslan temalarına dayalı olarak örnek bir pop-up kitabın tasarımını gerçekleştirmiştir. Tasarım süreci, estetik, pedagojik ve kültürel uygunluk ölçütleri açısından değerlendirilmiştir.

Bu doğrultuda araştırmanın genel problemi şu şekilde tanımlanmıştır:

“Pop-up kitaplar, çocuk kütüphanelerinde eğitimsel ve kültürel bir araç olarak nasıl konumlandırılabilir?”

Araştırmanın alt problemleri ise şu sorular çerçevesinde yapılandırılmıştır:

- Pop-up kitapların çocuk kütüphanelerinde kullanılmasına ilişkin uzman görüşleri nelerdir?
- Geliştirilen pop-up kitabın tasarımına yönelik uzman görüşleri nelerdir?
- Geliştirilen pop-up kitabın prototipine ilişkin değerlendirmeler nelerdir?
- Uygulama sürecinde pop-up kitabın çocukların öğrenme deneyimlerine katkısı nasıldır?

YÖNTEM

Bu çalışmada, araştırma modeli olarak Tasarım ve Geliştirme Araştırması (TGA) benimsenmiştir. TGA, öğretim modelleri, programları, araçları, süreçleri ve ürünlerinin sistematik bir şekilde tasarımı, geliştirilmesi ve değerlendirilmesini ele almaktadır (Richey ve Klein, 2014). Richey ve Klein’a (2014) göre TGA, “herhangi bir amaç doğrultusunda yeni ürün, araç, model veya süreçlerin bilimsel kanıtlara dayandırılarak geliştirilip denendiği ve bu deneme sürecinin sonunda ürünün etkililik ve verimliliğinin ortaya konduğu sistematik tasarım, geliştirme ve değerlendirme çalışmalarını” kapsamaktadır. Bu tanımdan anlaşılacağı üzere, TGA, yeni bir ürün veya mevcut bir ürünün geliştirilmesine yönelik model oluşturmayı hedeflemektedir. TGA, Tip 1 ve Tip 2 olmak üzere ikiye ayrılır. Tip 1, araştırmacıların problemlere yönelik yeni öğretim materyalleri veya farklı ürünler geliştirmeye odaklandığı araştırmaları içerir. Öğretim süreçlerinde kullanılacak materyal geliştirme çalışmaları Tip 1’e örnek teşkil eder. Bu çalışmada, okul öncesi öğrencilere yönelik pop-up kitap tasarımı amaçlandığından, çalışma Tip 1 tasarım ve geliştirme araştırma modeline uygundur. Tasarım ve geliştirme araştırmaları sürecinde, araştırmacılar katılımcılar, kullanıcılar ve alan uygulayıcıları ile iş birliği içinde çalışabilmektedirler (Reeves, 2006).

Çalışma Grubu

Tasarım ve geliştirme araştırmaları sürecinde araştırmacılar, sürece dahil olan katılımcılar, kullanıcılar ve alan uygulayıcılarıyla iş birliği içinde çalışmaktadırlar (Reeves, 2006). Bu iş birliği, araştırmamanın türü ve öğretim tasarımının aşamalarına uygun olarak seçilen katılımcıların çeşitliliğini gerektirir (Reeves, 2006; Richey ve Klein, 2014). Araştırma yönteminin farklı aşamalarından oluşması nedeniyle, çalışma grubunun belirlenmesi de bu aşamalara göre farklılık göstermektedir. Analiz aşamasında, geliştirilecek pop-up kitaba ilişkin öğrenen ve öğretici gereksinimlerini belirlemek amacıyla 2 okul öncesi öğretmeni, 1 kütüphane personeli, 1 okul öncesi eğitimi doktora mezunu, 1 bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi (BÖTE) doktora mezunu, 1 Türkçe eğitimi doktora mezunu ve 1 tarih eğitimi doktora mezunu olmak üzere 6 uzman ile odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Bu uzmanlar, pop-up kitabın içeriği, tasarımı ve pedagojik etkinliği hakkında geri bildirimler sağlamışlardır. Tasarım ve geliştirme aşamasında, analiz aşamasından elde edilen bulgular ışığında pop-up kitaba ilişkin bir prototip tasarlanmış ve bu prototip, alan uzmanlarının ve okul öncesi öğretmenlerinin değerlendirme ölçeğine verdikleri dönütler doğrultusunda geliştirilmiştir. Bu süreçte, kitabın hem görsel hem de içeriksel açıdan en etkili şekilde nasıl sunulabileceği değerlendirilmiştir.

Uygulama ve değerlendirme aşamasında ise, geliştirilen pop-up kitabın etkisini ve uygulanabilirliğini test etmek amacıyla araştırma, Muş ili Malazgirt ilçesinde bir okul öncesi eğitim kurumunda gerçekleştirilmiştir. Bu aşamada, 5 yaş grubundaki 10 çocuk, pop-up kitabı kullanarak eğitim almış ve kitabın öğrenme süreçlerine katkısı değerlendirilmiştir.

Tablo 1
Pop-up Kitabın Tasarımına İlişkin Uzman Katılımcıların Özellikleri

Katılımcı	Cinsiyet	Çalışmakta Olduğu Kurum	Öğrenim Durumu	Uzmanlık Alanı
K1	Kadın	MEB-Öğretmen	Lisans	Okul öncesi eğitimi
K2	Kadın	MEB-Öğretmen	Lisans	Okul öncesi eğitimi
K3	Kadın	XXX Üniversitesi-Dr. Öğr. Üyesi	Doktora	Okul öncesi eğitimi
K4	Kadın	XXX Üniversitesi-Dr. Öğr. Üyesi	Doktora	BÖTE
K5	Kadın	XXX Üniversitesi-Doç. Dr.	Doktora	Türkçe eğitimi
K6	Kadın	-	Doktora	Tarih eğitimi
K7	Erkek	XXX Çocuk Kütüphanesi-Memur	Lisans	Bilgi ve belge yönetimi

Tablo 1'de pop-up kitabın tasarımına ilişkin uzman katılımcıların özellikleri verilmiştir. Katılımcıların tamamı kadındır ve farklı kurumsal bağlamlarda (ör. üniversiteler, okullar, kütüphaneler) görev yapmaları, çalışmaya disiplinler arası bir bakış açısı kazandırmıştır. Örneğin, K1 ve K2, Milli Eğitim Bakanlığı'na (MEB) bağlı olarak öğretmen olarak görev yapmakta olup lisans düzeyinde okul öncesi eğitimi alanında uzmandırlar. K3 ve K4, bir üniversitede doktora düzeyinde öğretim üyesi olarak çalışmakta ve okul öncesi eğitimi ve BÖTE alanında uzmanlık sahibidirler. K5, bir üniversitede doçent olarak görev yapmakta ve Türkçe eğitimi alanında uzmandır. K6 ise doktora derecesine sahip olup tarih eğitimi alanında uzmandır. K7 ise bir çocuk kütüphanesinde memur olarak çalışmaktadır. Bu çeşitli uzmanlık alanları, pop-up kitabın tasarımı ve geliştirilmesi sürecinde farklı bakış açılarını ve uzmanlıkları bir araya getirerek zengin bir değerlendirme sağlamıştır.

Pop-up kitap uygulaması, sosyo-kültürel açıdan benzerlik gösteren bir katılımcı grubuyla yürütülmüştür. Pop-up kitap uygulamasına katılan öğrencilere ilişkin demografik bilgiler Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2
Pop-up Kitap Uygulamasına İlişkin Öğrenci Katılımcıların Özellikleri

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş Grubu	Anne Eğitim Durumu	Baba Eğitim Durumu
K1	Kız	5	Lisans	Ortaokul
K2	Kız	5	Lise	Lise
K3	Kız	5	Lisans	Lisans
K4	Kız	5	Ortaokul	Lise
K5	Kız	5	Lise	Lisans
E1	Erkek	5	Lise	Ortaokul
E2	Erkek	5	Lisans	Lisans
E3	Erkek	5	Önlisans	Lise
E4	Erkek	5	Lise	Lise
E5	Erkek	5	Lisans	Lise

Tablo 2'de bu çalışma kapsamında pop-up kitap uygulamasına katılan 10 öğrenci katılımcının demografik özellikleri incelenmiştir. Katılımcıların tamamı 5 yaş grubundadır ve cinsiyet dağılımı eşittir (5 kız, 5 erkek). Anne eğitim durumuna bakıldığında, 4 annenin lisans, 4 annenin lise, 1 annenin önlisans ve 1 annenin ortaokul mezunu olduğu gözlemlenmiştir. Baba eğitim durumu ise, 4 babanın lise, 3 babanın lisans, 2 babanın ortaokul ve 1 babanın önlisans mezunu olduğu belirlenmiştir. Bu demografik çeşitlilik, katılımcıları benzer sosyo-ekonomik arka planlardan geldiğini ve benzer eğitim seviyelerindeki ebeveynlerin çocukları üzerinde pop-up kitapların etkisini değerlendirmek için uygun bir zemin oluşturduğunu göstermektedir.

Veri Toplama Süreci

Tasarım ve geliştirme araştırması olarak yürütülen bu çalışmada, veri toplama sürecinde odak grup görüşmeleri, değerlendirme ölçeği, çiz-anlat formları olmak üzere üç veri toplama yöntemi kullanılmaktadır.

Odak grup görüşmeleri: Araştırmanın amacı ve önemi ile bu geliştirmenin gerekliliğini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Bu görüşmeler, okul öncesi eğitim alanında çalışan öğretmenlerle ve Okul öncesi eğitimi, Kütüphane personeli, Türkçe eğitimi, Tarih eğitimi ve BÖTE alan uzmanları ile gerçekleştirilmiştir. Odak grup görüşmeleri, öğretmenlerin ve uzmanların deneyimlerini, gözlemlerini ve önerilerini paylaşmaları için bir platform sağlayarak, çocuk kütüphanelerindeki mevcut materyallerin etkinliği ve karşılaşılan zorluklar hakkında derinlemesine bilgi elde etmeyi amaçlamıştır. Görüşmeler sırasında, öğretmenlere ve uzmanlara öğrencilerin öğrenme süreçlerindeki tepkileri, mevcut materyallerin yetersizlikleri ve pop-up kitap gibi yenilikçi materyallerin potansiyel faydaları hakkında sorular yöneltilmiştir. Bu sayede, öğretmenlerin doğrudan deneyimlerine dayalı olarak, araştırmanın hedeflerine ulaşmasında hangi alanlarda iyileştirme yapılabileceği belirlenmiştir. Bu yöntem, geliştirilecek pop-up kitabın eğitimde daha etkili kullanılabilmesi için gerekli verileri sağlayarak, çocukların okuma ve kütüphane kullanım alışkanlıklarını geliştirme ve tarih bilincini artırma konusundaki gereksinimleri ortaya koymaktadır.

Değerlendirme formu: Pop-up kitabın uygulanabilirliğini değerlendirmek amacıyla araştırmacılar tarafından uzman görüşlerine dayalı bir değerlendirme formu geliştirilmiştir. Form, üç temel boyuttan (içerik uygunluğu, pedagojik etkililik, dil ve tasarım yeterliği) oluşmakta ve toplam 10 maddeden meydana gelmektedir. Katılımcılar her maddeyi 5’li Likert tipi bir değerlendirme üzerinde (1 = hiç uygun değil, 5 = tamamen uygun) değerlendirmiştir. Böylece formdan alınabilecek en düşük puan 10, en yüksek puan 50’dir. Puanların yüksek olması, pop-up kitabın ilgili boyutta daha yüksek uygulanabilirlik düzeyine sahip olduğunu göstermektedir.

Formun kapsam geçerliği, tarih, okul öncesi eğitim, Türkçe eğitimi, BÖTE alanlarında uzman 4 akademisyenin görüşleri alınarak değerlendirilmiştir. Uzmanlar, formun her bir maddesini içerik doğruluğu, yaşa uygunluk, pedagojik etki ve dil kullanımı açısından incelemiştir. Elde edilen görüşler doğrultusunda formun son hali düzenlenmiş ve veri toplama süreci, uzmanların pop-up kitap örneğini inceleyip her maddeye ilişkin değerlendirmelerini gerçekleştirmişlerdir.

Çocuk çizimleri: Pop-up kitabın çocukların öğrenme çıktılarına etkisini belirlemek amacıyla, veri toplama aracı olarak çocuk çizimleri kullanılmıştır. Çocuk çizimleri, okul öncesi dönemde çocukların düşüncelerini, duygularını ve öğrenme deneyimlerini yansıtmada sıkça kullanılan nitel bir veri toplama tekniğidir. Bu yöntemde yapılandırılmış bir değerlendirme formu kullanılmamış; veriler, çocukların doğrudan ürettikleri çizimlerin betimsel analiziyle elde edilmiştir.

Her bir çocuk, pop-up kitabın okunmasının ardından “Malazgirt Savaşı ve Sultan Alparslan” temasıyla ilgili olarak öğrendiklerini çizimleri aracılığıyla ifade etmiştir. Çizimler bireysel olarak ve özgür bir biçimde yapılmıştır. Çocuklara, “Bu hikâyede neler öğrendin?”, “Sence kimler vardı, neler oldu?” gibi açık uçlu yönergeler verilmiştir. Toplanan çizimler, tarihsel olayların temsil biçimleri, figürlerin konumlandırılması, duygusal ifade ve olay örgüsünün bütünlüğü açısından incelenmiştir. Böylece, pop-up kitabın çocukların tarihsel kavrayışlarını, hayal gücü kullanımını ve anlatım becerilerini nasıl etkilediğine dair nitel veriler elde edilmiştir.

Pop Up Kitabın Oluşturulması ve Uygulama Süreci

Zaferin 3D Hali: Malazgirt Savaşı Efsanesi adlı pop-up kitap, tasarım temelli araştırma yaklaşımı doğrultusunda geliştirilmiştir. Süreç; tema belirleme, hikâye kurgulama, görsel tasarım, prototip oluşturma ve revizyon aşamalarını içermektedir. Kitabın teması, çocuklara tarihî olayları yaş düzeylerine uygun biçimde aktarmak amacıyla seçilmiştir. Görseller sade, simgesel ve renk dengesi gözetilerek tasarlanmıştır. Pop-up mekanizmaları için 200–300 g/m² gramajlı dayanıklı karton kullanılmış, on farklı açılır sayfa tasarlanmıştır. Yapıştırma işlemlerinde çocuk sağlığına uygun asitsiz tutkal tercih edilmiştir. Sayfalar, her biri üç noktadan delinerek dayanıklı iplerle birbirine bağlanmış, böylece kitabın uzun süreli kullanıma uygunluğu artırılmıştır.

Uzman görüşleri doğrultusunda hikâye dili sadeleştirilmiş, semboller kültürel açıdan uyarlanmış ve hareketli parçaların açılma açıları çocuk kullanımına uygun hâle getirilmiştir. Nihai kitap, araştırmanın uygulama aşamasında kullanılmıştır. Ön prototip kitap tasarımı, alan uzmanlarının biçimsel, içeriksel ve görsel yöndeki değerlendirmeleri doğrultusunda yeniden düzenlenmiş; nihai hâline getirilmiş kitap kapağı Görsel 1’de verilmiştir.

Görsel 1. Ön Prototip ve Uzman Görüşleri Doğrultusunda İyileştirilmiş Nihai Kitap Kapakları

Tasarım tabanlı araştırma sürecinin birinci döngüsünde geliştirilen ön prototip, kavramsal çerçevenin görsel uygulama hâline getirilmiş ilk biçimini temsil etmektedir. Ön prototip kitap tasarımına ait örnek sayfalar Görsel 2’de gösterilmiştir.

Görsel 2. Uzman Görüşü Öncesinde Geliştirilen Ön Prototip Kitabın Sayfa Görünümleri

Ön prototip kitabın sayfalarında herhangi bir metin içeriği yer almamakta, tamamen görsel öğeler üzerinden tarihsel temanın aktarımı hedeflenmektedir. Sayfa düzenlerinde çadır, kale, harita, deve, atlı figür ve tarihî karakter illüstrasyonları kullanılmıştır. Görsellerde turuncu ve kahverengi tonların hâkim olduğu sıcak renk paleti tercih edilmiş, çizimler kalın hatlarla belirginleştirilmiştir. Figürlerin farklı sahnelerde ayrı ayrı konumlandırıldığı, arka planların sade tutulduğu ve pop-up tekniğiyle üç boyutlu bir etki oluşturulduğu görülmektedir. Tasarım, çocukların görsel algısını destekleyecek biçimde somut ve sade biçimsel unsurlardan oluşmaktadır. Uzman görüşleri doğrultusunda iyileştirilen nihai kitap tasarımına ait örnek sayfalar Görsel 3’de gösterilmiştir.

Görsel 3. Uzman Görüşüne Göre İyileştirilen Nihai Kitabın Sayfa Görünümleri

Şekil 3'te görüldüğü üzere nihai kitabın sayfaları, uzman görüşleri doğrultusunda ön prototipe kıyasla biçimsel ve içeriksel açıdan önemli iyileştirmeler içermektedir. Bu aşamada metin ve görseller arasındaki uyum güçlendirilmiş, sahneler tarihsel olayların kronolojik akışına uygun biçimde yeniden düzenlenmiştir. Ön prototipte yalnızca görsel temsiller üzerinden ilerleyen yapı, nihai prototipte açıklayıcı metinlerle desteklenmiş; çocukların olayları neden-sonuç ilişkisi içinde anlamlandırabilmesi hedeflenmiştir. Sayfa düzenlerinde açık kahverengi tonlar korunmuş, ancak kontrast artırılarak figürlerin arka plandan daha net ayrılması sağlanmıştır. Pop-up sistemleri daha sağlam bir şekilde yapılandırılmış, katlama çizgileri hizalanmış ve açılır kapanır bölümler bütünlük kazanmıştır. Görsel kompozisyonlarda karakterlerin yüz ifadeleri ve duruş biçimleri tarihsel bağlama uygun hâle getirilmiş, sahne geçişleri (hazırlık, savaş ve zafer) arasında tutarlılık sağlanmıştır.

Harita ve mekân görselleri yeniden renklendirilerek coğrafi farkındalığı destekleyici bir nitelik kazandırılmıştır. Nihai kitapyıa biçimsel sadelik, okunabilirlik ve tarihsel anlatım bütünlüğü ön plana çıkmış; çocukların dikkatini yönlendiren renk, figür ve metin ilişkisi tasarımın merkezine yerleştirilmiştir.

Çocuk kütüphaneleri için geliştirilen kitap uzman değerlendirmeleri sonucunda elde edilen bulguların pratik uygulaması için geliştirilen kitap bir okul öncesi eğitim kurumunda yer alan 5 yaş grubu çocuklara hikaye saatinde uygulanmıştır. Bu uygulama sürecinde, öncelikle çocuklara pop-up kitapta anlatılan hikaye veya konu ile ilgili olarak interaktif bir hikaye anlatımı yapılmıştır. Ardından, çocuklar kitabın içeriğini daha yakından keşfetmek için kitabın sayfalarını inceleme fırsatı bulmuşlardır. Bu süreçte, çocukların kitaba olan ilgisi ve tepkileri gözlemlenmiş ve kaydedilmiştir. Ayrıca, çocukların kitap içerisindeki üç boyutlu resimlere karşı nasıl tepki verdikleri ve bu resimlerin çocukların dikkatini nasıl çektiği de değerlendirilmiştir.

Veri Analizi

Bu araştırma, geliştirilen pop-up kitabın eğitimsel niteliklerini iki yönlü olarak incelemeyi amaçlamaktadır. İlk olarak, kitabın içerik, tasarım ve pedagojik uygunluğu uzman görüşleriyle değerlendirilmiştir. İkinci olarak, kitabın çocukların tarihsel kavrayış ve öğrenme çıktılarına etkisi çocuk çizimleri aracılığıyla analiz edilmiştir. Araştırmada hem nitel hem de nicel veri toplama tekniklerinden yararlanılmıştır. Nitel veriler, odak grup görüşmeleri ve çocuk çizimlerinden elde edilen verileri kapsamaktadır. Nicel veriler ise uzmanlar tarafından doldurulan pop-up kitap değerlendirme formu aracılığıyla toplanmıştır.

Toplanan nitel veriler, içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. İçerik analizi, benzer verileri belirli kavramlar ve temalar altında toplayarak veriye anlam kazandırmayı amaçlayan sistematik bir analiz sürecidir (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Bu kapsamda, odak grup görüşmelerinden elde edilen ses kayıtları deşifre edilmiş, herhangi bir değişiklik yapılmadan MAXQDA 24 programına aktarılmış ve veriler tematik olarak kodlanmıştır. Kodlar, araştırma amaçları doğrultusunda oluşturulan temalar altında birleştirilmiş ve yorumlanmıştır.

Uzman görüşlerinden elde edilen nicel veriler ise betimsel istatistikler kullanılarak analiz edilmiştir. Her bir madde için ortalama puanlar hesaplanmış ve bu değerler, pop-up kitabın içerik, tasarım ve pedagojik uygunluğuna ilişkin genel eğilimleri ortaya koymak amacıyla yorumlanmıştır. Bu yaklaşım, nitel ve nicel verilerin birbirini tamamlayarak materyalin bütüncül biçimde değerlendirilmesini sağlamaktadır.

Araştırmanın Geçerlilik ve Güvenilirliği

Bu araştırmada verilerin geçerliği ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla hem nitel hem de nicel veri analiz süreçlerinde çeşitli stratejiler izlenmiştir. Araştırma, nitel ve nicel verilerin bir arada kullanıldığı karma desenli bir çalışma olarak yürütülmüştür.

Nitel boyut kapsamında elde edilen uzman görüşleri, odak grup verileri ve çiz-anlat formları için içerik analizi uygulanmıştır. Nitel verilerin geçerliğini artırmak amacıyla veri çeşitlemesi (triangülasyon) sağlanmış; farklı veri toplama araçlarından (uzman formları, çocuk çizimleri, görüşme kayıtları) elde edilen bilgiler karşılaştırılarak tutarlılık denetimi yapılmıştır. Ayrıca, analiz sürecinde uzman görüşüne dayalı kodlayıcılar arası uyum yöntemi kullanılmış; iki araştırmacı bağımsız olarak kodlama yapmış, ortaya çıkan kodlar arasında %90 üzerinde görüş birliği sağlanmıştır. Bulgular, doğrudan alıntılarla desteklenerek içerik geçerliği güçlendirilmiştir.

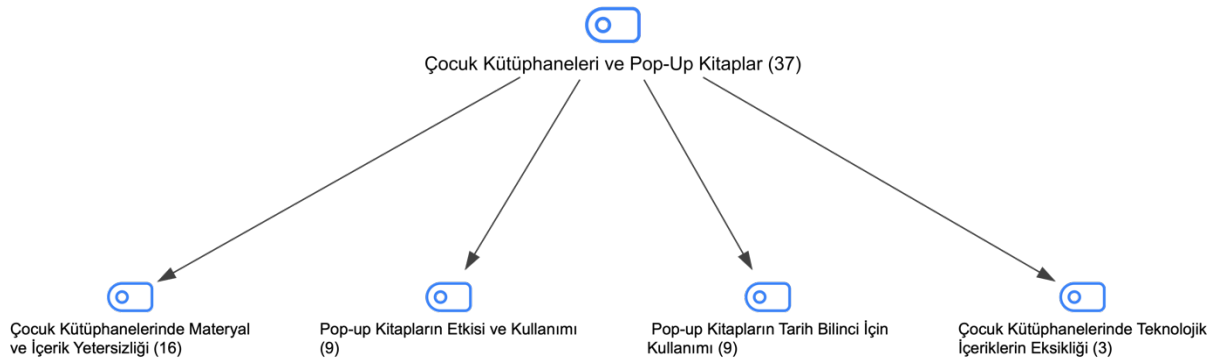
Nicel boyut kapsamında kullanılan Uzman Değerlendirme Formu'nun güvenilirliği için madde ortalamaları ve standart sapmalar incelenmiştir. Bu formun kapsam geçerliği, üç alan uzmanı tarafından incelenmiş ve maddelerin araştırma amacıyla tutarlılığı doğrulanmıştır. Nicel analiz sürecinde betimsel istatistikler (aritmetik ortalama, yüzde, frekans) kullanılmış; elde edilen değerler nitel bulgularla karşılaştırılarak yorumlanmıştır.

Bu yaklaşım, nitel ve nicel verilerin birbirini tamamlayıcı biçimde değerlendirilmesini sağlayarak, araştırma sonuçlarının bütüncül ve güvenilir biçimde yorumlanmasına olanak tanımıştır.

Etik: Bu araştırma, “Zaferin 3D Hali: Okul Öncesi Çocuklar İçin Malazgirt Savaşı Efsanesi Pop-Up Kitap Tasarımı” başlıklı çalışma kapsamında yürütülmüş olup, Muş Alparslan Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’nun 10.05.2024 tarihli ve 57 sayılı kararı ile etik açıdan uygun bulunmuştur. Araştırma sürecine katılan çocuklar ve ebeveynleri araştırma hakkında bilgilendirilmiş, velilerden yazılı gönüllü onam formu alınmıştır. Çocuklardan da yaş ve gelişim düzeylerine uygun biçimde hazırlanmış çocuk onam formu aracılığıyla sözel onayları alınmıştır. Katılımcıların kimlik bilgileri gizli tutulmuş, elde edilen veriler yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın birinci alt probleminde, çocuk kütüphanelerinde pop-up kitapların kullanım durumunu ve bu kitaplara ilişkin paydaş algılarını belirlemek amacıyla alan uzmanları, öğretmenler ve çocuk kütüphanesi personelinin görüşleri alınmıştır. Bu görüşlerden elde edilen bulgular Şekil 1’de temalar hâlinde sunulmuştur.

Şekil 1. Çocuk Kütüphaneleri ve Pop-Up Kitaplara Yönelik Uzman Görüşlerinin Analizi

Şekil 4’de görüldüğü üzere, katılımcılar çocuk kütüphanelerinde pop-up kitapların kullanılabilirliğine dair uzman görüşlerinden elde edilen veriler, temalar, kategoriler ve kodlar hâlinde analiz edilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda bir ana tema ve dört kategori belirlenmiştir: (1) çocuk kütüphanelerinde materyal ve içerik yetersizliği, (2) pop-up kitapların etkisi ve kullanımı, (3) pop-up kitapların tarih bilinci için kullanımı ve (4) çocuk kütüphanelerinin teknolojik içeriklerinin yetersizliği.

Tablo 3’de Çocuk Kütüphanelerinde Materyal ve İçerik Durumuna İlişkin kategoriler, öne çıkan kodlar ve uzman görüşlerinden örnek ifadeler sunulmuştur.

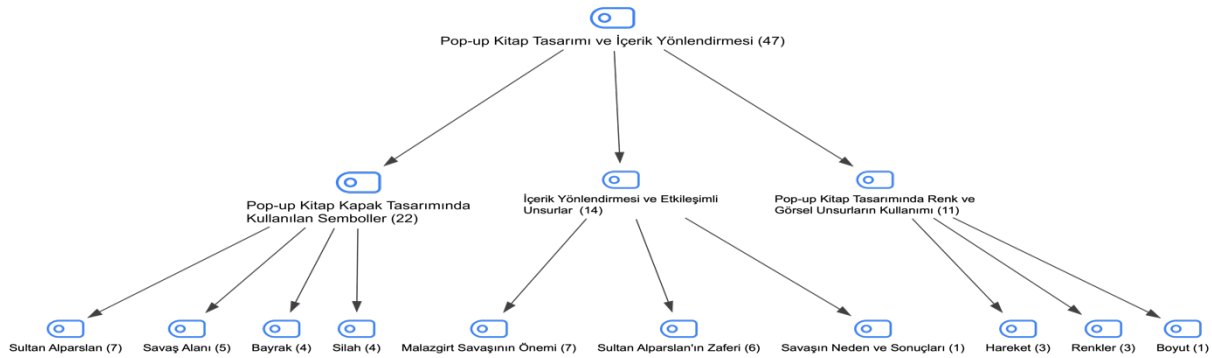
Tablo 3

Çocuk Kütüphanelerinde Materyal ve İçerik Durumuna İlişkin Tema, Kategoriler ve Kodlar

Kategori	Kodlar (Öne çıkan ifadeler)	Örnek Katılımcı Görüşleri
Çocuk kütüphanelerinde materyal ve içerik yetersizliği	- Görsel materyal eksikliği - Güncel içerik azlığı - Çocuk yaş grubuna uygunluk sorunu	K2: “Çocuk kütüphanelerinde materyal sayısı az, olanlar da genellikle yazı ağırlıklı. Görseller çocuklar için yeterince çekici değil.” K5: “Etkinlik destekli kitap sayısı çok sınırlı, çocuklar genelde sıkılıyor.”
Pop-up kitapların etkisi ve kullanımı	- Görsel dikkat çekme - Öğrenmede kalıcılık - Etkileşimli öğrenme	K3: “Pop-up kitaplar çocukların ilgisini hemen çekiyor, hikâyeye dahil olmalarını sağlıyor.” K8: “Üç boyutlu yapı sayesinde çocuk olayları somutlaştırabiliyor.”
Pop-up kitapların tarih bilinci için kullanımı	- Tarihsel farkındalık - Kültürel değer aktarımı - Somutlaştırma etkisi	K1: “Tarihî olayları çocuklar için anlamlı kılmak zor, pop-up format bu açıdan avantajlı.” K7: “Sultan Alparslan ve Malazgirt Savaşı gibi konular bu yaş grubu için görsellerle anlatılmalı.”
Çocuk kütüphanelerinin teknolojik içeriklerinin yetersizliği	- Dijital altyapı eksikliği - Etkileşimli içerik azlığı - Teknolojik okuryazarlık sınırlı	K4: “Kütüphanelerde hâlâ dijital ya da etkileşimli materyal çok az.” K6: “Teknoloji destekli materyaller çocukların ilgisini artırabilir ama şu anda çok sınırlı.”

Şekil 4 ve Tablo 3 incelendiğinde, “Çocuk Kütüphanelerinde Materyal ve İçerik Durumu” teması altında dört kategori belirlenmiştir: (1) çocuk kütüphanelerinde materyal ve içerik yetersizliği, (2) pop-up kitapların etkisi ve kullanımı, (3) pop-up kitapların tarih bilinci için kullanımı ve (4) çocuk kütüphanelerinin teknolojik içeriklerinin yetersizliği. Uzman görüşleri, mevcut kütüphane materyallerinin çocukların yaş ve gelişim düzeyine uygun olmadığını, görsel ve etkileşimli kaynakların sınırlı olduğunu göstermektedir. Buna karşılık, pop-up kitapların görsel dikkat çekme, öğrenmede kalıcılık sağlama ve çocukların hikâyeye aktif katılımını destekleme açısından güçlü bir potansiyele sahip olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca bu tür kitapların, tarihî olayların somutlaştırılmasına ve çocukların kültürel kimlik bilincinin gelişimine katkı sağlayabileceği ifade edilmiştir. Öte yandan, teknolojik içeriklerin ve dijital materyallerin eksikliği, çocuk kütüphanelerinde yenilikçi öğrenme deneyimlerinin sınırlı kalmasına neden olmaktadır.

Araştırmanın ikinci alt problemi, geliştirilecek pop-up kitabın tasarımına ilişkin uzman görüşlerinin analizidir. Bu kapsamda toplanan veriler, mevcut kitapların değerlendirilmesinden ziyade, tasarlanacak pop-up kitabın içerik, görsel düzen, malzeme seçimi ve pedagojik uygunluğuna yönelik önerileri kapsamaktadır. Şekil 2’de, “Pop-up Kitap Tasarımı ve İçerik Yönlendirmesi” temasına ilişkin uzman görüşlerinden elde edilen temalar, kategoriler ve kodlar sunulmaktadır.

Şekil 2. Pop-Up Kitabının Tasarımına ve İçerik Yönlendirmelerin Yönelik Uzman Görüşleri

Şekil 5 incelendiğinde, pop-up kitabın tasarımına yön veren üç ana kategori altında toplanmıştır: (1) pop-up kitap kapak tasarımında kullanılan semboller, (2) içerik yönlendirmesi ve etkileşimli unsurlar, ve (3) renk ve görsel unsurların kullanımı. Her bir kategori, kitabın pedagojik amacını destekleyen belirli kodları içermektedir. Pop-up kitabın tasarımına ilişkin uzman görüşlerinden elde edilen veriler, “Pop-Up Kitap Tasarımı ve İçerik Yönlendirmesi” teması altında üç ana kategoriye ayrılmıştır. Bu kategoriler, kitabın hem estetik hem pedagojik yönünü destekleyen tasarım ilkelerini ortaya koymaktadır. Tablo 4’de kategoriler, öne çıkan kodlar ve uzman görüşlerinden örnek ifadeler sunulmuştur.

Tablo 4

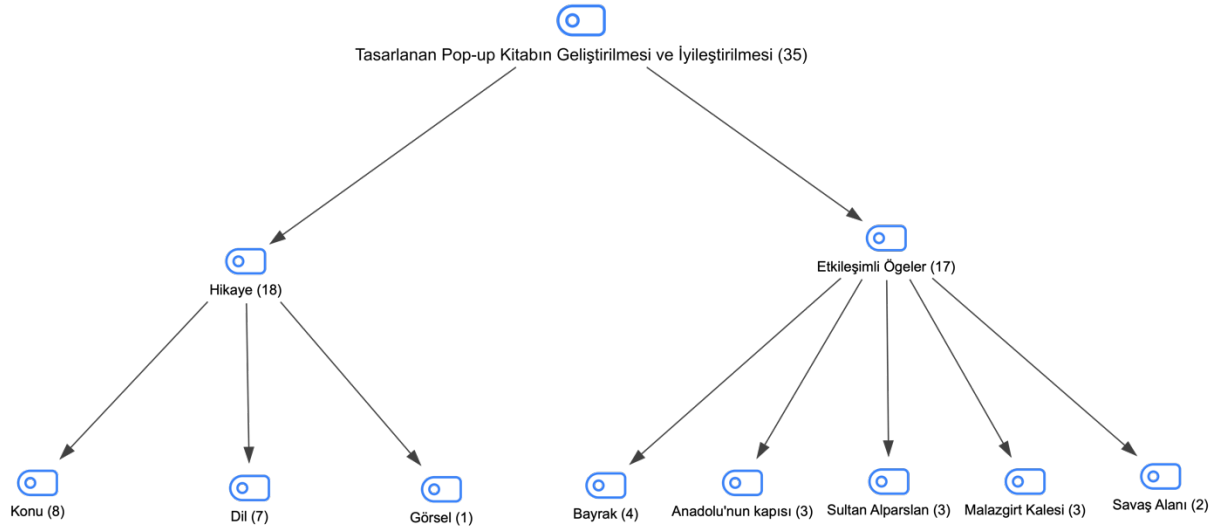
Pop-up Kitap Tasarımı ve İçerik Yönlendirmesi Temasına İlişkin Temalar, Kategoriler Ve Kodlar

Kategori	Kodlar (Öne çıkan öğeler)	Örnek Katılımcı Görüşleri
Pop-up Kitap Kapak Tasarımında Kullanılan Semboller	- Sultan Alparslan - Savaş Alanı - Bayrak - Silah	K4: “Malazgirt Savaşı’ını anlatan bir kitabın kapak tasarımında Sultan Alparslan veya savaş alanı sembolleri yer alabilir.” K7: “Türk ve Bizans bayrakları gibi semboller kapakta kültürel anlam taşır.”
İçerik Yönlendirmesi ve Etkileşimli Unsurlar	- Malazgirt Savaşı’nın Önemi - Sultan Alparslan’ın Zaferi - Savaşın Neden ve Sonuçları	K2: “Çocukların savaşın nedenini ve sonucunu anlamaları için etkileşimli sahneler kullanılabilir.” K5: “Zafer sahnesi hareketli pop-up mekanizmasıyla çocuklar tarafından yeniden canlandırılabilir.”
Pop-up Kitap Tasarımında Renk ve Görsel Unsurların Kullanımı	- Hareket - Renk - Üç Boyut	K3: “Renkler tarihî atmosferi yansıtmalı ve çocukların ilgisini çekmelidir.” K6: “Üç boyutlu yapı, çocukların hikâyeyi somutlaştırmasına yardımcı olur.”

Tablo 4 incelendiğinde, “Pop-Up Kitap Tasarımı ve İçerik Yönlendirmesi” temasına ilişkin verilerin üç ana kategori altında toplandığı görülmektedir: (1) pop-up kitap kapak tasarımında kullanılan semboller, (2) içerik yönlendirmesi ve etkileşimli unsurlar, ve (3) renk ve görsel unsurların kullanımı. Uzman görüşleri, pop-up kitaplarda sembolik öğelerin çocukların tarihsel olayları anlamlandırmalarına yardımcı olacağını göstermektedir. Katılımcılar, Sultan Alparslan, savaş alanı ve bayrak gibi görsel sembollerin çocukların tarihî bağlamı kavramalarını kolaylaştıracağı ifade etmiştir. Ayrıca içerik yönlendirmesi kategorisinde, Malazgirt Savaşı’nın önemi, Sultan Alparslan’ın zaferi ve savaşın neden-sonuç ilişkilerinin etkileşimli biçimde aktarılmasının öğrenmeyi derinleştireceğini vurgulanmıştır. Son olarak, renk, hareket ve üç boyutlu yapı gibi görsel unsurların kitabın estetik değerini artırarak çocukların dikkatini toplama ve öğrenmeye katılımını sürdürme açısından etkili olacağını belirtilmiştir. Bu bulgular, pop-up kitapların tarihî içeriği çocukların yaş ve gelişim düzeyine uygun biçimde sunmak için güçlü bir eğitim materyali potansiyeli taşıdığını ortaya koymaktadır.

Araştırmanın üçüncü alt problemi, geliştirilen pop-up kitabın prototipine yönelik uzman değerlendirmelerinin analizini kapsamaktadır. Bu aşamada uzmanlardan, oluşturulan pop-up kitap prototipini içerik, görsel tasarım, malzeme kalitesi, pedagojik uygunluk ve kültürel temsiller açısından incelemeleri ve değerlendirmeleri istenmiştir. Böylece, prototipin eğitimsel açıdan uygulanabilirliği ve iyileştirmeye açık yönleri belirlenmiştir.

Uzman görüşleri, geliştirilen prototipin tarihî olay ve figürleri çocuklara görsel olarak etkili biçimde aktardığını, hikâye akışının bütüncül bir yapı sergilediğini ve malzeme dayanıklılığı açısından yeterli olduğunu ortaya koymuştur. Bununla birlikte, bazı uzmanlar görselliğin azaltılması ve kullanılan sembollerin yaş düzeyine daha uygun hâle getirilmesi ve biçimsel olarak düzenin sağlanması yönünde önerilerde bulunmuştur. Bu değerlendirmeler sonucunda elde edilen tema, kategori ve kodlar Şekil 3’de sunulmuştur.

Şekil 3. Tasarlanan Prototip Pop-Up Kitabın Geliştirilmesi ve İyileştirilmesine Yönelik Uzman Görüşleri

Şekil 3’de pop-up kitap prototipinin geliştirilmesi ve iyileştirilmesine yönelik uzman görüşlerinden elde edilen temalar, kategoriler ve alt unsurların ilişkisi gösterilmektedir.

Bu bulgular, uzmanların değerlendirmeleri doğrultusunda geliştirilen pop-up kitap prototipinin iyileştirilmesine ilişkin önemli bir bakış açısı sunmaktadır. Ana tema olan “Pop-up Kitap Prototipinin Geliştirilmesi ve İyileştirilmesi”, prototipin çocuklara daha etkili bir öğrenme ve okuma deneyimi sunabilmesi için hangi tasarım ve içerik unsurlarının güçlendirilmesi gerektiğine odaklanmaktadır. Tema kapsamında belirlenen kategoriler, bu sürecin öne çıkan bileşenlerini ve dikkate alınması gereken yönlerini göstermektedir.

Bu kategorilerden biri olan “Hikâye” kategorisi, prototipteki anlatı yapısına, içeriğin kurgulanışına ve mesajın çocuklara nasıl aktarıldığına ilişkindir. “Konu” ve “Dil” alt unsurları, hikâyenin tematik kapsamını ve kullanılan dilin çocukların yaş düzeyine uygunluğunu vurgulamaktadır. Ayrıca, görsel unsurların hikâyenin anlatımını destekleme ve çocukların dikkatini canlı tutma açısından nasıl işlev gördüğü de bu kategori kapsamında ele alınmıştır.

K3: ...dil, çocukların yaşına ve gelişim düzeyine uygun olmalıdır.

K4: Hikaye, çocukların tarihî olayları ve Sultan Alparslan'ın liderliğini keşfetmelerini sağlayacak daha etkileyici bir anlatıma sahip olmalıdır.

K7: Hikaye, çocukların Sultan Alparslan'ın yaşadığı dönemi ve Malazgirt Savaşı'nın önemini keşfetmelerini sağlayacak şekilde kurgulanmalıdır.

K1: Anlatım sırasında sıkıcı olmamak adına hikayenin akışını sürekli olarak görsellere dayandırarak çocukların dikkatini çekmek önemlidir..

Etkileşimli Öğeler kategorisi ise kitabın okuyucuyla etkileşime geçme şeklini ve içeriğin nasıl sunulduğunu vurgular. Özellikle "Bayrak", "Anadolu'nun Kapısı", "Sultan Alparslan", "Malazgirt Kalesi" ve "Savaş Alanı" gibi unsurlar, kitabın içeriğinin tarihî ve coğrafi bağlamını vurgulamak için kullanılan önemli sembollerdir. Katılımcıların bu kategoriye ait görüşleri şöyledir;

K3: Anadolu'nun kapısı olarak bilinen Malazgirt'in detaylı bir pop-up modeli, çocukların dikkatini çekebilir. Bu biraz basitleştirilmiş.

K5: Kitapta Büyük Selçuklu Devletini temsil eden çift başlı kartal figürleri ve savaş sahnelerini canlandıran üç boyutlu bölümler kullanılmalıdır. Bunlar bir eksiklik.

K6: ... Sultan Alparslan'ın portresi gibi semboller kullanılabilir.

Bu bulguların bir araya getirilmesi, uzman görüşleri doğrultusunda pop-up kitap prototipinde yapılan iyileştirmelerin hangi unsurlara dayandığını göstermektedir. Bulgular, nihai kitabın içerik, hikâye kurgusu, dil ve görsel unsurlar açısından yeniden düzenlenmesini sağlamış ve pop-up kitabın daha etkili bir öğrenme materyali hâline gelmesine katkıda bulunmuştur.

Araştırmanın son alt problemi, *Zaferin 3D Hali: Malazgirt Savaşı Efsanesi* adlı nihai pop-up kitabının uygulanması ve değerlendirilmesine odaklanmaktadır. Bu kapsamda, daha önce uzman görüşleri doğrultusunda geliştirilen değerlendirme formu kullanılarak kitabın etkililiği belirlenmiştir. Ardından, okul öncesi eğitim kurumunda 5 yaş grubu çocuklarla bir uygulama gerçekleştirilmiştir. Uygulamada, çocukların kitapta anlatılan konu, olay ve kahramanlara ilişkin öğrenmelerini yansıtmak amacıyla yaptıkları çizimler, pop-up kitabın etkililiğini değerlendirmek için nitel veri olarak kullanılmıştır. Çocuk kütüphaneleri için geliştirilen nihai pop-up kitap uzman değerlendirmeleri tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5
Çocuk Kütüphaneleri İçin Geliştirilen Pop-up Kitap Uzman Değerlendirme Tablosu

Maddeler	Ort.
1. Pop-up kitabın kapağının dikkat çekici olması.	4,86
2. Pop-up kitabın renklerinin, metinlerinin ve resimlerinin uyumu.	4,71
3. Pop-up kitapta kullanılan dilin çocuklar tarafından anlaşılması.	4,14
4. Pop-up kitabın içeriğinin çocuklarda merak uyandırması.	5
5. Pop-up kitabın içerisindeki üç boyutlu resimlerin etkileyciliği ve çocukların dikkatini çekmesi.	4,57
6. Pop-up kitap içindeki üç boyutlu resimlerin, çocukların hayal gücünü ve yaratıcılığını desteklemesi.	4,86
7. Pop-up kitaptaki resimlerin kitabın ana temasını veya hikayesini başarılı bir şekilde yansıtmaması.	5
8. Pop-up kitaptaki üç boyutlu resimlerin çocukların hikaye veya konuyu daha iyi anlamasına katkı sağlaması.	4,86
9. Pop-up kitabın kullanımının çocuklar için kolay olması.	4,86
10. Pop-up kitabın düzeninin çocuk kütüphanelerindeki kullanım kolaylığı.	4,86

Tablo 5’te sunulan verilere göre, *Çocuk Kütüphaneleri İçin Geliştirilen Pop-up Kitap Uzman Değerlendirme Tablosu*’ndan elde edilen bulgular, araştırmacılar tarafından yorumlanarak pop-up kitabın çocuk kütüphanelerindeki etkisine ilişkin çıkarımlar yapılmıştır. Uzmanlar tarafından yapılan değerlendirmeler, pop-up kitabın kapağından içeriğine kadar çeşitli unsurların çocukların ilgisini nasıl çektiğini ve öğrenme deneyimlerini nasıl etkilediğini ortaya koymaktadır. Bu bulgulara göre, pop-up kitabın kapağının dikkat çekici olduğu ve içeriğinin çocuklarda merak uyandırdığı belirlenmiştir. Ayrıca, kitapta kullanılan renklerin, metinlerin ve resimlerin uyumlu olduğu ve üç boyutlu resimlerin çocukların dikkatini çektiği gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, dilin çocuklar tarafından anlaşılabilirliği konusunda ortalama bir değerlendirme yapılmıştır. Bulgular, pop-up kitabın çocuk kütüphanelerinde kullanımının kolaylığını ve içeriğin çocukların öğrenme deneyimlerini zenginleştirmesini desteklemektedir. Bu sonuçlar, pop-up kitapların çocukların okuma alışkanlıklarını ve öğrenme motivasyonunu artırma potansiyelini vurgulamakta olup, çocuk kütüphanelerindeki pop-up kitap kullanımını teşvik etmek ve geliştirmek için önemli bir rehberlik sağlamaktadır. Bu doğrultuda geliştirilen nihai pop-up kitabı bir grup okul öncesi çocuğa uygulanmıştır (Görsel 4).

Görsel 4. Pop-Up Kitabın Uygulanmasına Yönelik Görüntüler

Uygulama sonrasında, çocukların hikâyeyi nasıl anlamlandırdıklarını ve hatırladıklarını ortaya koymak amacıyla çiz-anlat formları kullanılmıştır. Bu formlar, çocukların kitapta gördükleri sahneleri çizmelerine ve çizimlerini kendi ifadeleriyle anlatmalarına olanak sağlamıştır. Böylece çocukların hikâyedeki olay örgüsünü, karakterleri ve sembolik öğeleri nasıl yorumladıkları doğal bir şekilde gözlemlenmiştir.

Analizler, çocukların özellikle Sultan Alparslan figürünü, zafer sahnesini ve Türk bayrağı gibi sembolleri daha kolay hatırladıklarını ve çizimlerinde sıkça yer verdiklerini göstermiştir. Buna karşılık, savaş öncesi strateji sahnesi ve çocukların tarihsel mekânı (Malazgirt Ovası) ilişkilendirmekte zorlandıkları görülmüştür. Bu durum, soyut tarihî kavramların (zaman, mekân, neden-sonuç ilişkisi gibi) 5 yaş grubunda görsel olarak desteklenmediğinde anlamlandırılmasının güçleştiğini göstermektedir.

Çocukların çizimlerinde öne çıkan bu ortak eğilimler, pop-up kitabın figür ve sembol temsillerinde güçlü, ancak bağlamsal açıklama gerektiren sahnelerde geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Bu bulgu, kitabın çocukların hikâye kavrama ve görsel anlatım becerilerini destekleme potansiyelini, ancak aynı zamanda tarihsel olayları anlamlandırmada ek destek (ör. öğretmen rehberliği) gerektirdiğini göstermektedir.

Çocukların hikâye sonrası yapmış oldukları bazı çizimler Görsel 5’de örnek olarak sunulmuştur.

Görsel 5. Pop-Up Kitabın Uygulanması Sonrası Çocukların Hikaye ile İlgili Çizimleri

Şekil 8’de yer alan çizimlere göre, çocukların hikâyeyi nasıl anlamlandırdıklarını, hangi sahneleri hatırladıklarını ve olay örgüsünü nasıl yorumladıklarını anlaşılmaya çalışılmıştır. Analizler, çocukların özellikle Sultan Alparslan, zafer sahnesi ve Anadolu’nun kapısı gibi simgesel öğelere yoğunlaştıklarını göstermiştir. Bu durum, kitabın kahraman merkezli kurgusunun çocuklar tarafından güçlü biçimde içselleştirildiğini göstermektedir.

Pop-up kitabın uygulanmasının ardından, çocuklardan hikâyede geçen olayları ve karakterleri resmetmeleri istenmiş; ardından her çocuk yaptığı çizimi kendi sözcükleriyle anlatmıştır. Elde edilen çizimler ve açıklamalar, çocukların “*Zaferin 3D Hali: Malazgirt Savaşı Efsanesi*” adlı kitabın içeriğini nasıl anlamlandırdıklarını, hangi kavramları ön plana çıkardıklarını ve hikâyeyi nasıl yeniden kurguladıklarını ortaya koymaktadır.

K1’in çizimi, büyük bir kapı ve elinde mızrak tutan bir figür içermektedir. K1, çizimini şu sözlerle açıklamıştır:

“Bu Sultan Alparslan, kapıyı açıyor. Çünkü o kazanınca kapı açılmış. Biz artık oradan içeri giriyoruz.”

Bu açıklama, çocuğun *Anadolu’nun kapısının açılması* metaforunu somut biçimde kavradığını ve zaferin anlamını “kapı” sembolüyle ilişkilendirdiğini göstermektedir.

E2’nin çiziminde kale duvarları, askerler ve savaş sahnesi yer almaktadır. E2 çizimini şu şekilde anlatmıştır:

“Bu kale Malazgirt. Burada askerler var. Sultan Alparslan yukarıda, elinde kılıç var. O herkesi koruyor.”

Bu anlatım, çocuğun hikâyedeki mekânı ve karakterlerin rollerini net biçimde kavradığını, ayrıca liderlik temasını içselleştirdiğini göstermektedir.

K5’in çizimi, yeşil tonlarda bir kale figürü içermekte ve savaş alanını temsil etmektedir. K5, çizimini şöyle açıklamıştır:

“Bu kalenin içindeydi savaş. Yeşil çünkü orası çok büyük, dağ gibi. İçinde bayrak var.”

Çocuğun açıklaması, kitabın görsel etkisinin zihinsel imge oluşturmadaki rolünü yansıtmaktadır. Renk seçimi ve ölçeklendirme, pop-up kitabın üç boyutlu anlatım biçiminin çocuğun algısına geçtiğini göstermektedir.

E4’ün çiziminde, iki insan figürü bir kalenin üstünde yer almakta ve biri daha büyük olarak çizilmiştir. E4 çizimini şu şekilde anlatmıştır:

“Bu Sultan Alparslan, bu da askeri. Birlikte kale üstündeler, kazandılar. Bayrak diktiler.”

Bu açıklama, çocuğun hikâyedeki kahramanlık ve birlik duygusunu öne çıkardığını ve zafer temasını “birlikte kazanma” kavramıyla bütünleştirdiğini göstermektedir.

Genel olarak, çocukların çizimleri ve açıklamaları, pop-up kitabın tarihsel olayların çocuk zihninde görselleştirilmesininve anlamlandırılmasını kolaylaştırdığını göstermektedir. Çocuklar, kitabın sahnelerini kendi sembolik diline çevirerek hikâyeyi yeniden üretmiş; kapı, kale, bayrak ve lider figürü gibi unsurlarla “zafer”, “birlik” ve “açılış” kavramlarını resimlerinde öne çıkarmıştır. Bu bulgular, pop-up kitapların çocuklarda tarihî farkındalık, görsel anlatım ve sembolik düşünme becerilerini geliştirmede güçlü bir potansiyele sahip olduğunu göstermektedir.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu araştırma, çocuk kütüphanelerinde kullanılmak üzere geliştirilen Zaferin 3D Hali: Malazgirt Savaşı Efsanesi adlı pop-up kitabın tasarım, değerlendirme ve uygulama sürecini incelemiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular, pop-up kitapların çocukların görsel dikkatini artırmada, sembolik anlam kurmalarını desteklemede ve hikâyeye aktif katılım sağlamada etkili olduğunu göstermiştir.

Uzman değerlendirmeleri, kitabın renk dengesi, sayfa düzeni, estetik özellikleri ve açılır-kapanır mekanizmalarının çocukların dikkatini canlı tuttuğunu ortaya koymuştur. Bu bulgular, literatürde pop-up kitapların çocukların okuma ilgisini ve öğrenmeye yönelik motivasyonlarını artırdığını belirten çalışmalarla tutarlıdır (Fadzilah vd., 2019; Yusuf vd., 2023). Ayrıca, çocukların çiz-anlat formlarında Sultan Alparslan, zafer sahnesi, Anadolu’nun kapısı ve Malazgirt Kalesi gibi sembolleri sıklıkla kullanmaları, kitabın kültürel temsiller aracılığıyla çocukların tarihsel olayları anlamlandırmalarına yardımcı olduğunu göstermektedir. Benzer biçimde, Nurrita (2018) ve Ruiz vd. (2015) pop-up kitapların çocuklarda duygusal ve bilişsel etkileşimi güçlendirdiğini, öğrenmeyi daha anlamlı hâle getirdiğini belirtmektedir.

Bununla birlikte, çocukların çizimlerinde savaş stratejisi, mekânsal bağlam ve neden-sonuç ilişkisi gibi soyut kavramlara sınırlı biçimde yer verdikleri görülmüştür. Bu durum, literatürde Tare vd. (2010) tarafından da belirtildiği gibi, üç boyutlu kitapların öğrenmeyi görsel olarak desteklerken zaman zaman dikkat dağınıklığına yol açabileceğini düşündürmektedir. Dolayısıyla, görsel zenginliğin pedagojik yönlendirme ile dengelenmesi gerekmektedir. Bu bulgu, Khoiriyah ve Sari’nin (2018) küçük yaş çocuklarında pop-up kitap kullanımının öğretmen rehberliğiyle birlikte daha etkili olduğunu belirten çalışmalarıyla da örtüşmektedir.

Bu açıdan bakıldığında, elde edilen bulgular pop-up kitapların yalnızca görsel olarak çekici materyaller değil, aynı zamanda çocukların sembolik düşünme, hikâye kavrama ve kültürel bilinç geliştirme süreçlerine katkı sunan öğretim araçları olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak, bu materyallerin etkili kullanılabilmesi için öğretmen veya kütüphane görevlisinin yönlendirmesiyle öğrenme sürecinin yapılandırılması gerekmektedir.

Araştırmanın sonunda geliştirilen pop-up kitabın hem estetik hem pedagojik açıdan çocukların ilgisini çekebilecek nitelikte olduğu belirlenmiştir. Prototipin, uzman görüşleri doğrultusunda revize edilerek uygulamaya geçirilmesi, kitabın çocuklar tarafından anlaşılabilirliğini ve kullanım kolaylığını artırmıştır. Çocuklar özellikle görsel olarak öne çıkan tarihî sembolleri doğru biçimde ifade etmiş, bu durum kitabın kültürel bağlamı güçlendiren yönünü göstermiştir.

Bununla birlikte, soyut tarihsel kavramların (örneğin strateji, mekân, neden-sonuç ilişkileri) çocuklar tarafından tam olarak anlamlandırılmadığı saptanmıştır. Bu durum, okul öncesi dönemde bilişsel gelişim düzeyinin somut düşünme ağırlıklı olmasından kaynaklanabilir. Sonuç olarak, geliştirilen pop-up kitabın çocuk kütüphanelerinde eğitimsel ve kültürel bir öğrenme aracı olarak kullanılabilir nitelikte olduğu, ancak kullanım sırasında pedagojik rehberlik ve açıklayıcı etkinliklerle desteklenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Bu çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir:

1. Gelecek araştırmalarda, uygulama öncesi ve sonrası ölçümler yapılarak pop-up kitapların öğrenme üzerindeki etkisi nicel olarak değerlendirilmelidir.
2. Pop-up kitapların yalnızca tarih temalarıyla sınırlı kalmayıp fen, doğa, değerler eğitimi ve kültürel miras gibi farklı alanlarda da tasarlanması önerilmektedir.
3. Çocukların soyut kavramları anlamlandırmalarına destek olmak amacıyla öğretmen rehberliği, hikâye öncesi tartışma ve sonrası etkinlik süreçleri tasarıma entegre edilmelidir.
4. Çocuk kütüphanelerinde pop-up kitapların etkin kullanımını artırmak için uygulama kılavuzları hazırlanabilir.
5. Pop-up kitapların fiziksel dayanıklılığını ve sürdürülebilirliğini artırmak için çevre dostu, uzun ömürlü ve çocuk güvenli materyaller kullanılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Ahmadi, F., Fakhrudin, T., & Khasanah, K. (2018). The development of pop-up book media to improve 4th grade student's learning outcomes of civic education. *Asia Pacific Journal of Contemporary Education and Communication Technology*, 4(1), 42-50.
- Arifoğlu, G. ve Baş, Ş. (2023). Grafik tablet destekli örnek bir pop up hikâye kitabı tasarımı. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (REFAD)*, 3(2), 1-18.
- Bluemel, N., & Taylor, R. (2012). *Pop-up books: A guide for teachers and librarians*. USA: Library of Congress Cataloging-in-Publication-Data.
- Bus, A. G., Takacs, Z. K., & Kegel, C. A. T. (2015). *Affordances and limitations of electronic storybooks for young children's emergent literacy*. *Developmental Review*, 35, 79-97. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2014.12.004>
- Büyükköse, E. C. (2020). *Okul öncesi 3-6 yaş çocuklara yönelik özgün bir sessiz pop-up kitap uygulaması / An original silent pop-up book design for preschool children aged 3-6*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Clark, C., & Rumbold, K. (2006). *Reading for pleasure: A research overview*. London, UK: National Literacy Trust. <https://literacytrust.org.uk/research-services/research-reports/reading-pleasure-research-overview>
- Conrado, F. (2014). Multi-style paper pop-up designs from 3D models. *International Journal of Eurographics*, 33(2).
- Dato, A., & Radmilovic, V. (2010). Interactive book with detachable, pop-up device. *Patent Application Publication*, 1(19), 20-25.
- Dewanti, H., Anselmus, J. E. T., & Yerry, S. (2018). Pengembangan media pop-up book untuk pembelajaran lingkungan tempat tinggalku kelas IV SDN 1 Pakuaden Kabupaten Ponorogo. *Jurnal Kajian Teknologi Pendidikan*, 1(3), 221-228.
- Dzuanda, B. (2011). *Perancangan Buku Cerita Anak Pop-Up Tokoh-Tokoh Wayang Seri "Gatotkaca" (Tugas Akhir)*. Surabaya: Institut Teknologi Sepuluh November Surabaya.
- Fadzilah, F., Royana, I. F., & Handayani, D. E. (2019). Pengembangan media pop-up book pada pembelajaran tema VI cita-citaku subtema 1 aku dan cita. *Jurnal Penelitian dan Pengembangan Pendidikan*, 3(3), 223. <https://doi.org/10.23887/jppp.v3i3.19258>
- Febrianto, M. F. M., Setiadarma, W., & Aryanto, H. (2014). Application of media in shape pop-up book on the elements of art education for students grades 2 SDNU Kanjeng Sepuh Sidayu Gresik. *Arts Education Journal*, 2(3), 146-153.
- Gönen, M., Temiz, N., & Akbaş, S. (2015). Erken çocukluk döneminde çocuk kütüphanelerinin rolü ve önemi: Bir kütüphane programı örneği. *Milli Eğitim Dergisi*, (208), 76-89.
- Hafifah, N. B., Hadi, W., & Ritonga, M. U. (2023). Development of pop-up book learning media to improve student language skills. *Randwick International of Education and Linguistics Science Journal*, 4(2), 398-412. <https://doi.org/10.47175/rielsj.v4i2.716>
- Halk ve Çocuk Kütüphaneleri Yönetmeliği. (1982). *T.C. Resmi Gazete*, 17789, 19 Ağustos 1982.
- IFLA. (2007). *Bebekler ve küçük çocuklar için kütüphane hizmetleri rehberi*. <https://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/professional-report/100-tr.pdf>
- IFLA. (2018). *IFLA guidelines for library services to children aged 0-18*.
- Khoiriyah, E., & Sari, E. Y. (2018). Pengembangan media pembelajaran pop-up book pada mata pelajaran IPA kelas III SDN 3 Junjung Kecamatan Sumbergempol Kabupaten Tulungagung tahun ajaran 2017/2018. *Jurnal Bidang Pendidikan Dasar*, 2(2), 22-32.
- Khoirotnun, A., Fianto, A. Y. A., & Riqqoh, A. K. (2014). Perancangan buku pop-up museum Sangiran sebagai media pembelajaran tentang peninggalan sejarah. *Jurnal Desain Komunikasi Visual*, 2(1).

- Koç, O., & Çakmaklı, G. G. (2018, Kasım). Geleceğin inşasında çocuk kütüphanelerinin rolü: Atatürk Çocuk Kütüphanesi örneği. In A. Kakırman Yıldız & L. Özdemir (Eds.), *1. Uluslararası Çocuk Kütüphaneleri Sempozyumu Bildirileri* (s. 547). Nevşehir: Sözlü Bildiri.
- Kurniati, T. (2016). Pengaruh penggunaan media pop-up book terhadap hasil belajar IPS siswa kelas V. *Skripsi, Universitas Sriwijaya, Fakultas Keguruan dan Ilmu Pendidikan*.
- Küçükcan, B. (2015). Okul kütüphanelerinde mekân tasarımı. *Milli Eğitim Dergisi*, (208), 218-232.
- Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü. (2017). *Çocuk Kütüphaneleri Çalıştayı* (C. Polat, E. Yılmaz & A. Kakırman Yıldız, Yay. Haz.). Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü.
- Marsh, J., Hannon, P., Lewis, M., & Ritchie, L. (2017). *Young children's initiation into family literacy practices in the digital age. Journal of Early Childhood Research*, 15(1), 47-60. <https://doi.org/10.1177/1476718X15582095>
- McColvin, L. R. (1963). *Çocuk kütüphaneleri* (A. Salgır, Çev.). Güzel İstanbul Matbaası.
- Mustika, D., & Ain, S. Q. (2020). Peningkatan kreativitas mahasiswa menggunakan model project based learning dalam pembuatan media IPA berbentuk pop-up book. *Jurnal Basicedu*, 4(4), 1167-1175. <https://doi.org/10.31004/basicedu.v4i4.518>
- Mustofa, R., & Syafi'ah, R. (2018). Pengembangan media pembelajaran pop-up book materi kenampakan permukaan bumi mata pelajaran IPA kelas III SD. *ELSE (Elementary School Education Journal)*, 2, 30-41.
- Nurhanifah, N., Hamdiyati, Y., & Sanjaya, Y. (2020). Pengaruh demonstrasi penggunaan buku pop up sebagai media pembelajaran terhadap motivasi dan penguasaan konsep siswa pada materi sistem endokrin. *Assimilation: Indonesian Journal of Biology Education*, 3(2), 69-73. <https://doi.org/10.17509/ajbe.v3i2.28483>
- Nurrita, T. (2018). Pengembangan media pembelajaran untuk meningkatkan hasil belajar siswa. *Jurnal Misykat*, 3(1), 171. <https://media.neliti.com/media/publications/271164-pengembangan-media-pembelajaran-untuk-me-b2104bd7.pdf>
- Odabaş, H., & Akkaya, M. A. (2018). *Halk kütüphaneleri geçmişten geleceğe yönelimler ve yeni roller*. Hiperyayın.
- Permana, E. P., & Sari, Y. E. P. (2018). Development of pop-up book media material distinguishing characteristics of healthy and unfit environments class III students elementary school. *International Journal of Elementary Education*, 2(1), 8-14. <https://doi.org/10.23887/ijee.v1i1.13127>
- Polat, C. (2019). Çocuk kütüphanelerinde bilgi okuryazarlığı becerilerinin kazandırılması. In A. Kakırman Yıldız (Ed.), *Dünyanın iyiliği için çocuk kütüphaneleri* (s. 154). İstanbul: Hiperyayın.
- Reeves, T. C. (2006). Design research from a technology perspective. *Educational Design Research*, 1(3), 52-66.
- Richey, R. C., & Klein, J. D. (2014). Design and development research. In *Handbook of research on educational communications and technology* (pp. 141-150). New York, NY: Springer.
- Ruiz, C., Sang, N. L., & Kok, L. L. (2015). Generating animated paper pop-ups from the motion of articulated characters. *Vis Comput*, 31, 925-935.
- Setyawan, D., Usada, I. K., & Mahfud, H. (2014). Penerapan media pop-up book untuk meningkatkan keterampilan berbicara. *Jurnal Didaktika Dwija Indria*, 2(11), 1-5.
- Sholikhah, A. (2017). Pengembangan media pop-up book untuk meningkatkan kemampuan menulis kreatif pada mata pelajaran bahasa Indonesia materi menulis karangan kelas V SDN Rowoharjo tahun ajaran 2016/2017. *Simki-Pedagogia*, 1(8), 1-8.
- Simbolon, M. E., & Fitriyani, Y. (2021). Pengaruh penerapan media pembelajaran pop-up book terhadap hasil belajar siswa sekolah dasar. *Adi Widya: Jurnal Pendidikan Dasar*, 6(1), 34. <https://doi.org/10.25078/aw.v6i1.1810>
- Sukmawati, E. (2021). *Pengembangan media pop up book pada pembelajaran PKN di SD* (Skripsi, Pendidikan Guru Sekolah Dasar, Universitas Muslim Nusantara Al Washliyah, Medan).

- Tare, M., Chiong, C., Ganea, P., & DeLoache, J. (2010). Less is more: How manipulative features affect children's learning from picture books. *Frontiers in Psychology, 1*(23). <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2010.00023>
- Tuncer, N. (1998). Çocuk kitap ilişkisinde kütüphanenin yeri nedir? M. R. Şirin (Ed.), *99 soruda çocuk edebiyatı* içinde (ss. 235-236). Çocuk Vakfı Yayınları.
- Widowati, T. T. (2013). *Perancangan buku pop-up sebagai media promosi kesehatan gigi, mulut, dan kulit tangan untuk anak usia pra-sekolah oleh dinas kesehatan kabupaten sukoharjo*. Skripsi, Universitas Sebelas Maret, Surakarta.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Yusuf, A. M., Jusriati, & Sari, P. (2023). The effectiveness of pop-up book on improving students' reading interest. *Ethical Lingua: Journal of Language Teaching and Literature, 10*(1), 98–106. <https://doi.org/10.30605/25409190.571>